

Jægger

JAGT · VILDT & NATUR

ULVETEMA
2017

Nr. 8 August 2017

DANMARKS JÆGERFORBUND

Ulvedetektiverne

Ulvetema

Trods manglende bevillinger forsøger DCE og Naturhistorisk Museum at fortsætte overvågning og individbestemmelser af ulvene i Danmark, ligesom tyskerne gør det.
Foto fra Skandinavisk Dyrepark.

De opererer ikke med ”højest sandsynlig” og lignende begreber. Nej, kun nagelfaste kendsgerninger. Sådan er det med udmeldingerne fra duoen Peter Sunde, seniorforsker ved DCE, og Kent Olsen, forsknings- og samlingschef fra Naturhistorisk Museum, Aarhus, angående arbejdet med at kortlægge bestanden af ulve i Danmark.

Tekst og foto: Max Steinar

NATUR/VILDTFORVALTNING: Lad mig springe til det meget interessante spørgsmål med det samme. Næmlig: hvor mange ulve er der i Danmark?

Da jeg stillede samme spørgsmål i Jæger august 2016, lød svaret fra Peter Sunde: Med sikkerhed er eller har der været fire forskellige ulve. Alle hanner.

Svaret her i 2017 lyder: Med sikkerhed er eller har der været seks forskel-

lige ulve. En tæve og en han er kommet til siden sidst (og de har nu fået hvalpe, viser det sig kort før deadline på augustnummeret af Jæger).

Der er ingen dokumentation på flere voksne individer end disse seks.

Tværtimod. For regnestykket ser således ud: Mellem de seks kendte ulve er også den mest berømte af dem alle – bredt kendt som Thyulven. Ulven som blev først set og siden fundet død

i Nationalpark Thy i slutningen af 2012. Tilbage er altså fem.

Heriblandt som nævnt det par i Vestjylland (altså den tilkommende duo), som bragte sig på manges læber, da DCE og Naturhistorisk Museum i maj 2016 fastslog, at en han og en tæve gik sammen.

Resten er tre hanulve. Den ene er kendt som halvbror til Thyulven (samme mor, men to forskellige fædre).

Ulvehvalpe

Kort før deadline blev et kuld hvalpe fotograferet og filmet i Vestjylland. Afkom af "Det vestjyske ulvepar", som forskerne beskriver i nærværende artikel. I alt skulle der være otte hvalpe. Foto: Naturstyrelsen.

Thyulven blev født i 2009, halvbroderen i 2010, i Milkeler koblet syd for Berlin.

Halvbroderen var den ulv, som i februar 2013 ved tre lejligheder angreb dyr hos fåreavler Sven Joensen på Harrild Hede i Midtjylland. I samme periode blev DNA af denne ulv (via lort) med sikkerhed fundet i området.

Sidste sikre spor af halvbroderen (DNA via lort) blev fundet i august 2014. Siden har der ikke været spor af dette individ.

Den fjerde ulv er kendt som "Den midtjyske hanulv". Det sidste sikre DNA (via lort) blev fundet i juli 2016. Siden ingen spor. Heller ikke i Tyskland.

Den femte og sidste ulv er der kun fundet DNA af én gang her i Danmark – i Oksbøl området i juli 2015. To måneder tidligere blev der fundet DNA af samme hanulv på et dræbt får i Schleswig-Holstein.

DK som "nordligste tyske delstat"

I denne sammenhæng er det meget vigtigt at forstå, pointer Sunde og Olsen, at Danmark er at regne som "den nordligste tyske delstat". Sådan anskuer de tyske forskere det, og sådan bør vi danskere også opfatte det, mener duoen.

– Vi ved godt, at det kan provokere nogle danskere at høre det udtryk, men det er for tydeligt at sige, at ligesom ingen tysk delstat kan betragtes som et isoleret område, så kan Danmark heller ikke, siger Peter Sunde.
– Ulve vandrer over lange afstande. Det er en fastslået kendsgerning fra adskillige rapporter fra udlandet og således også med de ulve, som er vandret til Danmark fra Tyskland og Polen.

Forskerne (samt de frivillige hjælpere) benytter sig i vid udstrækning af vildtkameraer, som typisk opsættes ved veje og stier, idet ulvene ynder at bruge disse ledelinjer.

Derfor giver det ingen mening at tale om en dansk bestand som et isoleret fænomen, for ulvene i Danmark vil komme til at veksle med ulvene i Tyskland. I 2016 var der i Tyskland 47 kendte kobler – plus enkelte individer.

C1, C2 og C3

Nu kører det danske ulveprojekt efter samme strikse og konservative standarder som i Tyskland, hvad angår bevisførelsen. Et såkaldt C1 bevis er et endegyldigt bevis på, at der er tale om en ulv. Det kan være et godt foto, en video eller en genetisk analyse. Er der tale om sidstnævnte, så kan det nogle

gange lade sig gøre at "læse" DNA-sporet så tydeligt, at man kan sætte et "personnummer" på dette individ ud fra dets helt egen DNA-kode. Dette er altså tilfældet med de seks kendte voksne ulve i Danmark.

Et C2 bevis kan være afføring eller et veldokumenteret sporforløb, hvor gangart og poteaftryk er tydelige. For at hæve et C2 bevis til C1 standard for afføringsprøver, skal der foreligge en DNA analyse, der dokumenterer DNA fra ulv.

Et C3 bevis er typisk en observation af en mulig ulv. I C3 ligger alle iagttagelser, hvor der ikke foreligger billeder, >

> eller hvor billederne ikke entydigt viser, at det er ulv. Det gælder iagttagelser gjort af almindelige danskere, mere trænede folk og sågar forskerne selv. Men selv om C3 ligger nederst i "hierarkiet", så har der f.eks. været adskillige observationer af to ulve sammen, som har ledt til opdagelsen af parret i Vestjylland, oplyser Peter Sunde.

– Vores vigtigste prioritet har været at kunne dokumentere den første pardannelse i Danmark. Anden prioritet har været at dokumentere stedfaste, enlige ulve. Tredje prioritet er "tilfældige" observationer, som typisk vil være af strejfende ulve. Selv om ulve må forventes at kunne dukke op overalt i Jylland, vil vi da stadig gerne vide fra folk, når de gør observationer her eller der, siger Peter Sunde.

– Det er vigtigt for os at være forsigtige og konservative i vores bevisførelse, bl.a. af historiske årsager (sidste års diskussion om mangelfuld bevisførelse, red.), siger Peter Sunde, og fortsætter: – Derfor afviser vi mindre præcise observationer og lidt uskarpe fotos, selv om meget indikerer ulv. Sådanne mindre sikre iagttagelser registreres dog i vores database og kan således være med til at indikere mulig ulveaktivitet i et område, og derfor vil vi naturligvis meget gerne høre fra folk.

Forskerne frasorterer også afføring, som ikke har alle tegn på ulv. Også fordi DNA-analyserne på Senckenberg Laboratoriet ved Frankfurt er en ret tung budgetpost. De frasorterede prøver bliver dog registeret og gemt i fryser, og de vil altså senere kunne revurderes.

Sparsomme midler

Indtil nu er indsamlingen og analysen af DNA-prøver, køb af vildtkameraer og alt andet blevet betalt via private fondsmidler og institutionerne selv. Sagt med andre ord: den danske stat er IKKE direkte involveret i dette. Og disse fondsmidler løber ud i juni 2017. Når dette læses, er kassen altså tom.

Som nogle læsere måske husker fra ulvetemaet i Jæger august 2016, så fremsatte Peter Burkhardt – tysk "Wolfberäter", jæger og naturmenneske med ynglende ulve på sit terræn – den direkte opfordring til de danske myndigheder, at de skulle tage denne opgave på sig. Ligesom den tyske stat for længst har gjort det – for i videst muligt omfang at forebygge problemer.

Lort: Ja tak!

Trods manglende støtte, så vil DCE og

Med jævne mellemrum mødes Peter Sundes (tv) og Kent Olsen for at gå de nyeste oplysninger igennem. Kun nagelfaste beviser i form af DNA-profiler, fastlagt på et tysk laboratorium, tæller som bevis på ulv.

Naturhistorisk Museum fortsætte, siger Sunde og Olsen, bare for lavere blus. Bl.a. for at fastholde kontakten til de mange frivillige, der leder efter afføring fra ulve, sætter vildtkameraer op og tømmer disses hukommelseskort. Bliver der først skabt et "hul", kan det være vanskeligt at få arbejdet i gang igen.

Hvis jægere finder afføring, de tror er fra ulv, så er Naturhistorisk Museum, som står for den del af opgaven, stadig meget interesseret, understreger Kent Olsen: – Ja, send endelig til os. Lige nu har vi måske ikke penge til den bekostelige DNA undersøgelse i Tyskland, men vi registrerer prøven og gemmer den i fryseren, og vi håber på flere bevillinger fremover.

Det er altid hannerne, der markerer territorium, og det sker altid på såkaldte ledelinjer – altså tydelige linjer i landskabet som veje og stier. Finder du en lort, så er kravet: lorten skal være minimum 3,5 cm tyk, cirka 20 cm lang og fuld af hår og knogler.

– Tag meget gerne fotos. Gerne tæt på og gerne lidt længere fra, så vi kan se hvor på stien, at du har gjort fundet, opfordrer Kent Olsen. – Tag dernæst lorten op i en plasticpose, gem den i fryseren og tag kontakt til mig, tak.

Alle oplysninger bliver behandlet med varsomhed, og ønsker man at være anonym som indsender, kan det også lade sig gøre, ligesom findested og nærmere lokalitet holdes fortroligt.

Se mere info til slut i artiklen.

Til alles værste

Jo dårligere styr, at vi har på ulvene i Danmark, jo større problemer skal vi imødesee, mener Peter Sunde:

– Uanset om man bryder sig om ulv i Danmark eller ej, så er det indiskutabelt, at solide fakta giver det bedste grundlag at diskutere ud fra og dermed beslutte forvaltningen ud fra. Vildtforvaltningsrådet har taget den beslutning, at hvis og når der måtte optræde ulve med uhensigtsmæssigt og problematisk adfærd, så skal vi være åbne overfor at skyde dem. Derfor er en grunding indsamling af DNA og andre spor særdeles vigtigt. Vildtforvaltningsrådet har også lavet en forvaltningsplan for ulv, som faktisk ikke handler om at beskytte ulv, selv om nogle måske opfatter det sådan. Nej, den handler reelt om at beskytte resten af samfundet overfor de problemer og genér, som ulve måtte give, fastslår Peter Sunde.

mst@jaegerne.dk

Har du en lort?

Kent Olsen kan kontaktes på telefon 40 27 20 30 eller kent@nathist.dk

De fire medlemmer af Bjørnebanden på jagt efter spor i ulveland. Fra venstre er det Thomas Boesdal, Søren Krabbe, Jonas Siim Jensen og Mads Skamris.

Tekst og foto: Max Steinar

Bjørnebanden

Fire jægere bruger megen af deres fritid på at spore ulv i Vestjylland. Hvorfor?

NATUR/VILDTFORVALTNING: Jonas Siim Jensen, Mads Skamris, Søren Krabbe og Thomas Boesdal "jagter" ulv. At finde ulvens poteaftryk – med artens meget karakteristiske, snorlige sporforløb – og at finde afføring til DNA-analyse er for dem fuldt ud så spændende og indholdsrigt som andre gøremål.

– Hvorfor?

Jonas er hurtigst til at svare, mens de andre nikker samtykkende: – Fordi der er så megen ævl og krig og "Vi skal skyde det lort" snak, og derfor ønsker vi at bringe så megen fakta på bordet som muligt: Hvor mange, hvor og er de begyndt at få hvalpe? Tag ikke fejl, vi er slet ikke fanatiske ulveelskere. Faktisk startede jeg ovre hos ulvehaderne. Jeg lyttede meget til de skrøner, som blev udbredt af de to mænd bag "ulvefrit.dk", men efter at have hørt et foredrag af Thomas (Boesdal, red.), så blev jeg mere nuanceret i min holdning. Jeg er dog stadig helt afbalanceret i forhold til ulv, og den dag, at myndighederne hæfter betegnelsen problemulv på et individ, så vil jeg meget gerne deltage i jagten på den.

Alle fire er medlemmer af Danmarks Jægerforbund.

Vestjylland

Et 330 kvadratkilometer stort område i Vestjylland er blevet udpeget af Miljøstyrelsen som et areal, hvor styrelsen yder

økonomisk støtte til særligt ulvesikre hegn omkring fritgående husdyr. Fordi et ulvepar har etableret sig her. Derfor er det helt forventeligt, at parret – som nu har fået hvalpe – kan volde problemer overfor især får, som ifølge erfaringer fra udlandet helt primært er det husdyr, de angriber.

Vi følger en brandlinje, som her i det "magre" Vestjylland er ren sandjord. På grund af regn få dage forinden er sporforholdene fremragende.

– Hvad har vi her?!

Entusiasmen i Thomas Boesdals stemme er tydelig, da vi på afstand ser en lige række af spor. Men det viser sig at være en grævling. Helt usædvanligt for denne art, så har grævlingen løbet i fuld fart, ja, nærmest i galop. Vi snakker om, hvorvidt grævlingen er blevet skræmt af "den store grå".

Her er mere åbne arealer med lyng og klitter. Flot. Enhver med glæde ved natur vil fryde sig over disse omgivelser – og vil få lyst til at lave afstikkere.

Den lyst har Thomas Boesdal også. De tre andre jægere joker med, at han kan blive væk i en telefonboks. De har flere gange oplevet, at Thomas er forsvundet ud til en af siderne, fordi der lige var "noget spændende", men han har haft meget svært ved at finde tilbage.

De tre andre er alle hundeførere (Søren Krabbe står i Schweissregisteret). De kan finde på at udstyre Thomas

Boesdal med et pejlehalsbånd – for så er de da sikre på, at han ikke bliver helt væk, fortæller de, og griner højtlydt.

En lortedag

Da vi er nået en god halv kilometer ind ad brandlinjen, stopper Thomas Boesdal pludselig, bøjer sig frem og løfter op i grenene på en selvsået fyr på brandlinjen.

– Hov! Se lige her!

Nogle fluer letter fra en stor lort.

Smilene breder sig på de fire jægers ansigter; bingo!

En lort fra en ulv er opdaget. De fire er i færd med at måle lorten, inden en prøve udtages.

Hvis man finder en lort på en skovvej eller sti, der er minimum 3,5 cm tyk, cirka 20 cm lang og fuld af hår og knogler, så er det sandsynligvis fra en ulv. Men kun en prøve, som bliver undersøgt i Tyskland, kan fastslå det med sikkerhed. Er det en frisk lort, kan tyskerne sige med sikkerhed, at det ikke alene ER en ulv, men også HVILKEN ulv.

Lorten opfylder de basale krav til ulvelort (se artiklen med Peter Sunde og Kent Olsen, red.) med størrelsen, og den er tillige fuld af dyrehår. Lugten er også som den skal være, erklærer Thomas Boesdal.

Derfor skal der en prøve med hjem, som skal sendes til Naturhistorisk Museum. Hvor de fleste andre ulvetrackere "kun" er udstyret med plastikposer, er Thomas Boesdal anderledes professionelt påklædt. Han har små beholdere med en særlig væske, der øjeblikkeligt stopper nedbrydningen af de vigtige DNA-spor i afføringsprøven. Jeg får en hurtig association til en af politiets teknikere, som sikrer spor på et gerningssted.

I orkanens øje

Det bliver spændende at høre, om lorten er fra hannen i det omtalte ulvepar. Denne han fik forskerne på DCE og Naturhistorisk Museum sat "per-

sonnummer" på et par uger inden deadline på dette nummer af Jæger.

Og det ER uden tvivl en han, for det er altid hannerne, der markerer med at lægge en lort på en vej eller en brandlinje.

Jeg takker af. De fire vil fortsætte deres sporjagt resten af dagen (de fandt yderligere fem lorte samt ikke færre end 22 spor. I øvrigt er det disse fire ulvetrackere, som har dokumenteret Danmarks hidtil eneste hunulv, som fik hvalpe i foråret 2017).

Jonas kigger på mig: – Skriv nu en sober artikel. Hvis vi skal væk fra, at nogle jægere taler om de tre S'er, så er der kun viden til at aflive myterne, for de stortrives stadig: ulvene er kørt herop, ulvene vil udrydde alt andet vildt, ulve kan ikke svømme og så videre.

Søren Krabbe: – Vi står midt i "orkanens øje". Ulvekrammerne ser os som ulvehadere, mens ulvehaderne ser os som ulvekrammere. Vi vil nok aldrig få yderfløjene i tale. Vores målgruppe er de cirka 80 procent i midten, som enten er neutrale eller endnu ikke har gjort deres holdning op. Her er seriøs viden og fakta meget vigtig.

Jeg sætter mig ind i bilen, men kommer i tanker om gruppens kælenavn og ruller vinduet ned: – For resten, hvorfor hedder I Bjørnebanden?

Jonas smiler, og svarer: – Fordi ulven er her, og nu venter vi så på bjørnen!

De tre andre griner ved mit måbende udtryk, og jeg ser det som bevis på, at det må være en spøg.

Jeg ser i bagespejlet Bjørnebanden gå ind i plantagen, mens min GPS beordrer mig mod øst.

mst@jaegerne.dk

Bjørnebandens rollefordeling:

Mads Skamris: Fotograf.

Jonas Siim Jensen: Teknik ansvarlig (GPS, vildtkameraer, etc.).

Søren Krabbe: Terrænleder. Kender Vestjylland som sin bukselomme.

Thomas Boesdal: Ansvarlig for kontakten med medier og offentligheden.

Foredrag

På opfordring fra Holstebro Jægerforbund og Holstebro Strandjagt Forening afholdt Thomas Boesdal et foredrag om ulv, som trak mellem 250 og 300 tilhørere. Ifølge Boesdal er foredrag vigtige – både overfor jægere og andre, da der generelt er alt for lidt viden hos folk om, hvad tilstedeværelsen af ulv reelt betyder. Derfor trives myter, skrøner og rene løgnehistorier så godt.

Siden 2012 er der fundet dokumentation for seks forskellige ulve i Danmark. Dog er der kun nyere spor af to, nemlig ”Det vestjyske ulvepar.” Individidentifikationen er baseret på DNA-profiler analyseret af Senckenberg-instituttet i Tyskland.

Tekst: Peter Sunde og Kent Olsen

Denne ulv, populært kendt som ”Den midtjyske hanulv”, kendes fra i alt seks afføringsprøver fra Midtjylland og fotos på vildtkameraer fra det tidlige forår 2015 frem til 9. august 2016. Siden er der ikke konstateret sikre spor af dette individ, benævnt som GW373m af forskerne. Ulven er født i Annaburger Heide-koblet, cirka 600 km fra de danske fundsteder. I april 2015 blev der fundet DNA-spor fra den i tre spytprøver fra dræbte får tre forskellige steder i Slesvig-Holsten.

Seks ”danske” ulve

NATUR/VILDTFORVALTNING:

GW051m, ”Thy-ulven” (2012).

Han. Den første verificerede ulv i Danmark blev fundet død i Thy i november 2012. Individets DNA-profil viser, at den er en hvalp fra Milkelkoblet i Sachsen og født i 2009. I juli 2012, dvs. fire måneder, før ulven blev fundet død i Thy, blev dens DNA-profil fundet i Segeberg-området i Slesvig-Holsten, omkring 100-110 km syd for den dansk-tyske grænse (DNA'et kom fra en ekskrementprøve indsamlet i juni). Dette tyder på, at ulven kun havde opholdt sig kort tid i Thy, inden den blev fundet død, og formentlig har den krydset over Limfjorden i sommerhalvåret. Fra fødestedet i Sachsen over Segeberg til Thy er der i alt ca. 850 km i lige linje.

GW473m, ”Thy-ulvens halvbror”

(2013-2014). Er fra samme kobbel som Thy-ulven, idet de havde samme mor, men forskellig far. Dvs. de var halvbrødre. Dette individ er dokumenteret i 10 forskellige DNA-prøver mellem februar 2013 og juli 2014 i tre 10x10 km kvadrater i det centrale Jylland. Det stabile forekomstområde og det relativt høje antal ekskrementprøver indikerer, at hanulven var territoriehævdende. Da der ikke er fundet spor efter dette individ i Danmark eller i udlandet siden juli 2014, må ulven formodes at være død uden af være blevet fundet.

GW259m (2015). Han. Kendes kun fra én prøve, indsamlet i Oksbøl-området i juli 2015, og er ikke siden hverken fundet i Danmark eller resten af Europa. I maj 2014 blev der fundet DNA-spor fra den i en spytprøve fra et

dræbt får i Slesvig-Holsten. Dette individ har en genetisk profil, som viser, at den stammer fra den tyskvestpolske bestand, men den har ikke kunnet spores tilbage til et bestemt kobbel. Dette tyder på, at den er født i Polen, hvor de enkelte kobler ikke er genetisk overvåget på samme grundige måde som i Tyskland.

GW373m, ”Den midtjyske hanulv”

(2015-2016). Dette individ kendes fra en afføringsprøve fra Midtjylland fra juli 2015 og fem afføringsprøver i samme område i 2016 (en prøve i februar, tre prøver i juni og en i juli). Forekomsten af disse genetiske spor falder sammen med omtrent månedlige registreringer af en enlig ulv (flere af disse kan bestemmes til at være en han) på vildtkameraer fra det tidlige forår 2015 til 9. august 2016. Siden er der ikke konstateret sikre spor af ulv i det midtjyske område. GW373m er født i Annaburger Heide-koblet, cirka 600 km fra de danske fundsteder. I april 2015 blev der fundet DNA-spor fra den i tre spytprøver fra dræbte får tre forskellige steder i Slesvig-Holsten.

GW675f, ”Den vestjyske hunulv”

(2016-). DNA-profilen, som dokumenterer dette individ, stammer fra to forskellige afføringsprøver fundet i november 2016 og januar 2017 foruden en spytprøve indsamlet i marts 2017 i forbindelse med et angreb på dådyr i en hjortefarm. Denne hunulv danner efter alt at dømme par med GW491m, hvilket indikeres af en lang række observationer og vildtkamerafotos siden efteråret 2016. En enkelt af disse video-

optagelser, som viser to dyr sammen, opfylder C1-kriteriet, som regnes som fældende bevis for ulv. Hyppigheden, hvormed ulve er blevet fotograferet af vildtkameraer, og en lang række angreb på får i området giver yderligere al mulig grund til at tro, at et ulvepar har etableret revir i området. Ud fra DNA-profilen kan det fastslås, at GW675f er datter af Göritz-Klepzig-koblet på grænsen mellem delstaterne Brandenburg og Sachsen-Anhalt, 550 km fra dens danske fundsted. Da GW675f's DNA-profil ikke kendes fra tidligere, kan det ikke med sikkerhed siges, hvilket år dyret er født. Da dens forældre for første gang fik hvalpe i 2012, og de har ynglet hvert år i 2013, 2014 og 2015, er den i 2017 mindst to og højst fem år gammel. Det er med al sandsynlighed denne tæve, der har fået hvalpe i 2017.

GW491m, ”Den vestjyske hanulv”

(2017-). Dette individ er dokumenteret fra to spytprøver indsamlet sidst i maj 2017 i forbindelse med angreb på får. Ud fra DNA-profilen kan det fastslås, at individet er hvalp fra Grünhaus-koblet (110 km syd for Berlin) i Brandenburg, ca. 600 km fra de danske fundsteder. Da dette par ynglede første gang i 2015, må GW491m være født samme år. Inden GW491m dukkede op i Danmark, kendes den fra en spytprøve fra et nedlagt får ved St. Peter Ording i Slesvig-Holsten i marts 2016. Selv om der først er fundet DNA fra dette individ i 2017, må det antages som sandsynligt, at dette individ er identisk med hannen i det vestjyske ulvepar og dermed har opholdt sig fast i Vestjylland siden efteråret 2016. psu@bios.au.dk

Et byttedyr hver anden dag

Når ulvene jager kronvildt, er det overvejede kalve. Ifølge de studerendes beregninger i scenarie A, så vil ulvenes udtag af kalve udgøre 63 % af det totale drab/udtag af krondyr. Foto i hegn i Tyskland: Reiner Bernhardt.

Fire studerende og deres vejleder fra Aarhus Universitet har ud fra udenlandske data regnet på, hvor mange krondyr af forskellig køn og alder et koppel ulve vil dræbe om året i Danmark.

Det forsigtige bud lyder på ca. 73 krondyr pr. per år, hvoraf de 47 vil være kalve.

Tekst og foto: Max Steinar

NATUR/VILDTFORVALTNING: Fire studerende fra Aarhus Universitet har i forbindelse med en projektopgave foretaget beregninger på, hvor stort indhug en ulvflok vil gøre i forvaltede bestande af krondyr med forskellig køns- og alderssammensætning.

De studerende har gennemgået alle kendte undersøgelser om ulves prædation. Især erfaringer fra Polen og Tyskland danner baggrund for deres beregninger. Disse tal på hvor mange byttedyr en ulvefamilie nedlægger om året, samt hvilke køns- og aldersklasser de foretrækker for krondyr, er lagt ind i en demografisk bestandsmodel lavet af deres vejleder, Peter Sunde. Modellen tager udgangspunkt i en stabil bestand, hvor der hvert år fødes lige mange kalve, som der dør af kalve og voksne. Præmissen for beregningerne har været, at al dødelighed i bestanden i udgangspunktet skyldes jagt, og at ulvenes prædation trækkes fra det køns- og aldersspecifikke høstoverskud. Kronvildtbestandens stør-

relse og aldersstruktur forbliver altså uændret, men ulvene overtager blot en del af det høstbare overskud fra jægerne.

Ifølge polske undersøgelser dræber et koppel mellem 0,513 og 0,784 byttedyr (harer, rådyr, dådyr, krondyr og andet) pr. dag (svarende til mellem 187 og 286 byttedyr årligt). Op imod 70 procent er krondyr, men i en tilsvarende undersøgelse fra Tyskland var kun 21 procent krondyr, mens råvildt og vildsvin var andre primære byttedyr.

I det nærmest totale fravær af vildsvin i Danmark har de studerende regnet sig frem til, at krondyr generelt vil udgøre 39 procent af føden. Altså i antal – ikke i vægt. Og med forbehold for, at forholdet mellem krondyr og rådyr varierer meget lokalt. Alt i alt kommer de frem til, at en ulvefamilie nok vil nedlægge mellem 73 og 112 stykker krondyr årligt.

Hvad angår køns- og alderssammensætningen fandt de studerende, at 51 procent af de dræbte krondyr i Polen er kalve, mens det i Tyskland er op mod 70 procent. I Tysk-

land var de resterende 30 procent af drab på kron dyr ligeligt fordelt på hinder og hjorte.

I Nordamerika viser en undersøgelse, at 42 procent af drab på elk (wapiti) var hinder på ti år eller ældre, mens hjorte kun i sjældnen eller ingen grad var byttedyr. Det samme gjaldt for virginiahjort (whitetail).

22 procent reduktion i jagtudbytte

De studerende opstiller derefter en række scenarier. Som eksempel gives her resultatet af beregningerne for en ulveflok, som præderer på en forårsbestand på 1.000 kron dyr med en køns- og alderssammensætning lig den, som har været anslået på Djursland. En sådan bestand vil per 1. september bestå af ca. 1.338 dyr, når årets kalveproduktion regnes med. Dette giver et høstbart overskud på 338 dyr til jægerne og ulvene. Hvis man på basis af ovenstående tal regner med at en ulveflok vil tage ca. 73 kron dyr om året, kan man hurtigt regne ud at jægerne skal afgive ca. 22 % af "deres" overskud til ulvene. Denne andel er imidlertid meget ujævnt fordelt imellem køns- og aldersklasserne, idet alle undersøgelser viser, at ulve langt overvejende jager og dræber kalve frem for hinder og hjorte. Denne præferenceforskel mellem kalv, hind og hjort er i modellen sat til 1: 0,193:0,188 – forstået således,

at kalve er godt og vel fem gange så udsatte for at blive præderet af ulve som hinder og hjorte ældre end ét år.

Når dette regnes sammen i modellen (scenario A), bliver resultatet, at kalve udgør 63 % af ulvenes bytte. Omvendt vil ulvene årligt dræbe mindre end tre procent af alle kron dyr ældre end ét år. I forhold til dødeligheden svarer dette til en andel på 14 % for hind, 10 % for 1-2 årige hjorte og fem procent for hjorte ældre end to år.

– Interessant

Seniorforsker Peter Sunde, DCE, har lavet modellen og været rådgiver for de studerende. Han kalder resultatet interessant: – Men det er en regneøvelse baseret på nogle meget forsimplede modelpræmisses, som ikke kendes med sikkerhed. Det foreløbige resultat af beregningerne skal derfor tages med en række forbehold. Men det kan give strømpil på, hvilke konsekvenser ulve i Danmark vil få for jagtudbyttet af kronvildt. Og det ser ikke ud til at blive så slemt, som nogle måske kunne frygte, mener Peter Sunde.

– Hvor meget af føden, som vil være kron dyr, afhænger af hvad der ellers er af bytte i området. I Danmark er det nok primært rådyr. Studenterne regner med mellem 73 og 112 kron dyr per år – beregnet ud fra diætsammensætningen i Tyskland. Men dette antal vil naturligvis være lokalt afhængigt. Antallet af ulveflokke i forhold til an-

De fire studerende

De studerende bag projektet er Juliette Biquet, Dagmar Fog Bjerre, Marjan Meurisse og Rikke Christensen.

tal kron dyr er naturligvis også betydelige. Data på alders- og kønsselektion på kron dyr er også usikre, fordi der mangler studier, hvor man både har undersøgt den demografiske fordeling af nedlagte kron dyr samtidigt med, at man har gode estimater for bestandens sammensætning.

– Når dette er sagt, så mener jeg, at de forudsætninger, som er lagt i modellen, gennemgående er både realistiske og forståelige. Hvis der nogle, som mener, at der skal lægges andre tal til grund for beregningerne, er det altså bare at tage dem ind. Og selv om man skulle vælge at justere lidt på modellens input-parametre, tror jeg ikke, at hovedresultat vil ændre sig dramatisk – nemlig at ulvene helt overvejende ser ud til at ville tage kalve. Dermed kan jægerne blive oftere hjemme på sofaen, når der ellers skulle kaldes sammen til kalvejagt, men vil ikke mærke den store forskel i hvor mange hjorte, der er at høste, mener Peter Sunde.
mst@jagerne.dk

Scenario A: 73 kron dyr dræbt per år	Dyr i bestand 1. sep.	Antal døde per år	Årlig dødelighed	Antal dræbt af ulv per år	Ulves andel af dødelighed
Kalv	338	93.0	28%	46.6	50%
Hind 1+ år	655	125.2	19%	17.4	14%
Hjort 1-2 år	210	53.4	25%	5.4	10%
Hjort 2-5 år	127	62.4	49%	3.3	5%
Hjort 6+ år	8.5	4.2	50%	0.2	5%
Totalt	1338	338	25%	73	22%

Scenario B: 112 dyr dræbt per år	Dyr i bestand 1. sep.	Antal døde per år	Årlig dødelighed	Antal dræbt af ulv per år	Ulves andel af dødelighed
Kalv	338	93.0	28%	71.5	77%
Hind 1+ år	655	125.2	19%	26.7	21%
Hjort 1-2 år	210	53.4	25%	8.4	16%
Hjort 2-5 år	127	62.4	49%	5.0	8%
Hjort 6+ år	8.5	4.2	50%	0.3	8%
Totalt	1338	338	25%	112	33%